

Jiří Wolker: Epitaf

Zde leží Jiří Wolker, básník, jenž miloval svět

a pro spravedlnost jeho šel se bít.

Dřív než moh srdce k boji vytasit,

zemřel, mlád dvacet čtyři let.

(in Woker, Jiří: Výbor z díla. Svoboda, Praha 1951)

Jiří Wolker: Těžká hodina

(in Wolker, Jiří: Těžká hodina. Práce, Praha 1984.)

<p>Těžká hodina</p> <p>Přišel jsem na svět abych si postavil život dle obrazu srdce svého.</p> <p>Chlapecké srdce je písnička na začátku, plán pro zámek, který bys lidem jak milé dal k svátku, ale mužovo srdce jsou ruce a mozoly, které se krví svou do cihel probolí, aby tu stála alespoň skutečná hospoda u silnice pro ušlé poutníky a pro poutnice.</p> <p>Dnes je má těžká hodina. Chlapecké srce mi zemřelo a sám v rakvi je vynáším, a zemřelým trpě, trpím i tím, které mi v prsou se roditi počíná.</p> <p>Dnes je má těžká hodina; jedno srdce jsem pohřbil a druhé ještě nemám, sesláblý úzkostí, sesláblý samotou marně se bráním studeným stěnám pokoje svého uštěpačného.</p> <p>Milenčin dopise, lampo, knihu kamarádova, věci zrozené z lásky, světla a víry, dnes při mně stůjte a třikrát mi věrnější buďte! když zůstal jsem na světě sirý, a modlete se, aby mi narostlo srdce statečné a nesmlouvavé, a věřte dnes za mě, že tomu tak bude,</p>	<p>a věřte dnes za mě, že postavím dle obrazu jeho život člověka spravedlivého. Já mužné srdce ještě nemám, sám v těžké své hodině; a proto nevěřím.</p> <p>Čepobití</p> <p>Trubači troubili čepobití v kasárnách za městem, já se svojí milou ležel jsem na bílé posteli.</p> <p>Na bílé posteli v pokoji dnes už nikdo se milovat nebojí, zatímco za oknem v černé ulici krvácí zamilovaní vojáci, do srdce střelení polnicí, ranění příkazem táhlého čepobití.</p> <p>Řekl bys, že války tu není, a přece je to volání k boji největší a každodenní, když se musíš se svou láskou rozloučiti, vojáku, ať kvete ti u mozolných prstů, nebo ve zraku služek, šiček, holek z fabriky, milenek.</p>
--	---

Na kasárenském dvoře
dva trubači stojí,
všechny muže volají k boji
a já také mužem jsem.
Od tvých prsů a očí musím odejít
na rozkaz velkého čepobití.

Odešel jsem od tebe,
sladká milenko,
vracím se k tobě,
ženo člověka.
Ty jiná jsi a já jsem jinačí,
zcela jinak se budeme milovati.

Podoben vojáku trubači
na ústa si tě položím jako kovovou polnici,
z lásky a tónů vystavím do polí silnici
běžící světem na všechny strany,
aby vojáci, služky, mládenci a panny,
všichni, kdo se mají rádi a jsou rozloučeni,
po naší silnici mohli si naproti jít
dle srdce svého.

Kázání na hoře

Já jsem řečník chorý,
ale ne mrtvý,
a toto jsou lesy a hory,
obec zelená,
na nebi sluncem stavěná,
aby v ní bydlel život veselý
těch, kteří ve světě bídou zemřeli
a po smrti ještě mrtví na něm prodlévají
v podobě mužů a v podobě žen
a na kamenných ryncích ostatky své prodávají
pod světlem voskových luceren.

Ten, kdo je živý,
ví, že svět musí být spravedlivý.
Neplačte, vrazi a opilé nevěstky,
že město váš živé navěky pochová,
nesakrujte, vojáci z krve a olova,
že kasárna o lásku neprosí.

Neboť:
každý má někde srdce, i když s sebou je nenosí.

Proto ty nejsi
voják,
nevěstka,
vrah,-
proto jsi smrk,
jedle
a modřín

a vy všichni bezejmenní chudáci z dědin a
předměstí

jste na horách les, který roste do štěstí,
do štěstí čistého, tak jako zde kvete
v jehličí, hvězdy a jahody zakleté.

Bratři,
už skoro na nebe vzatí,
možná z vás budou svatí,
na nebe vstoupíte po oblacích
a zapomenete mrtvých z údolí.
Svaté nic nebolí.
Raděj se svatými nestaňte,
raděj tu s námi zůstaňte,
silnicí dolů sestupte, rozejděte se po celé zemi,
z vyhaslých očí vyrazte pryskyřnatými haluzemi,
svět pro sebe dobuďte v jednom vítězném šiku
vánočních stromků a dubových bojovníků.
Hurrá!

Mrtví na ulicích obživnou,
muziky ve vsi zahrají,
na cestách rozkvetou kamení,
my sami budeme si vráceni.

Pohřeb

Anežka Skládalová
po dlouhé nemoci vydechla naposled
v pondělí 15. srpna ve věku 69 let

a dnes je středa.
Šest svící hoří a varhan hudba setmělá
vodí náš smutek křížovou vestou kolem kostela.
Za kostelem jsou pole a silnice a na nich stromy
rostou,
od rakve k nim si cestu můžeme vykoupit
jedině modlitbou prostou:
buď vůle tvá.

Po dlouhé silnici
černý průvod kráčí,
zde nejvíce líto je živých, kteří pro mrtvé pláčí,
zde nebe se do očí přelomilo a mrtvou v nich
přikrylo,
příliš malý jsi, pohřební voze, zlacená mohylo,
příliš prázdná jsi, rakvi,
neboť mrtvá z tebe vystupuje,
na stuhách pohřebních věnců znovu ožívuje,
na bílých stuhách s živými jmény
vlá do všech světových stran:
Jiří, Karel, Jaroslav, Věra, Dagmar, Zora, Radovan,
vnoučata.

--	--

<p>Okolo topolů za městem jde cesta ke hřbitovu. Obilí už je do sýpek sveženo a my je dnes svážíme znovu. Z tohoto světa nic se neztratilo a nic se neztratí. Svežené zrno v chléb se obrátí.</p> <p>Když pohřeb k hřbitovu přichází, nejstarší vnuk říká si: Tři sta dní krvavých, babičko, srdce tvé protrpělo, když po kapkách z tvého těla odcházelo, dej, ať nezmírám jako ty na posteli v propadlé světnici, chci zemřít jako voják s bodlem a ručnicí, do srdce raněný granátem. Neboť jdu do boje, babičko moje, pro slávu světa tohoto.</p> <p>Neslad' řeč, kněže, blaženou duší, rájem a anděly, nebe je kusem této země s obyčejnými lidmi, nezpívejte, zpěváci, nad hrobem chorál do smutku zšeřelý, zpívejte raděj, jak zahradníci při seti zpívají. Pláči-li, nepláči pro mrtvé. Není jich. Trpím-li, – trpím pro bolest živých. Jen rakev pochováme, jen jméno pochováme po srdcích spravedlivých.</p> <p>Hřbitove, hřbitove, zahrado zelená, do tebe sejou se nejdražší semena, aby rostla.</p> <p>Dům v noci</p> <p>Uprostřed noci stojí dům, šedesát oken propadlo snům, šedesát oken, jen jedno ne, okénko v podkroví vsazené, za ním dva milenci sedí, ruce si tisknou, v oči si hledí, veliká světla rozžhají.</p>	<p>Tenkráté za okny ostatními, co ze tmy a zimy jdou do tmy a zimy, lidé to uviděli. Rozbitá těla nechali na posteli, tichounce vstali a na cestu se dali.</p> <p>Zádušný uhlíř z podsklepí a domovnice, švadlenka, která hektickým ruměncem prošívá bledá svá líce, úředník smutný, jenž v zimě ztratil svou ženu, opilec z prvního patra, šest dětí ze suterénu, dělníci z Ringhofferovky, olejem pomazáni, ženy s vyschlými prsy, bezdětná paní, všechny ty partaje bídy a kamení, všichni ti mrtví a ranění v zástupu bledém, tajíce dech, stoupají vzhůru po schodech a po černé chodbě vzdušeně jdou jak tichý měsíc nad vodou.</p> <p>Pět poschodí přešli, v podkroví staví, přes dveře zamčené, přes proudy dřevěné v bílých vorech se plaví. V podkrovní jizbě u cíle jsou, v jizbě co haluzí světelnou do noci prudce vyráží. Že bylo jim u srdce těžko a zima, do těl milenců vstupují s rukama sepjatýma, do bílých těl, do bílých kaplí k velikonoční oběti.</p> <p>Milenci padnou si v objetí. On horoucně šeptá: Jak jsme tu sami! Ona rozevře klín, a po jeho ramenech bloudíc rukama holýma, poznává, že nad svět větší je tělo, jež objímá, a říká: Jsme sami, sami, - sami – a je nás tak mnoho!</p>
--	---

--	--

Setkání	
----------------	--

Má čistá milá,
třpytivá hvězdo nad jezerem,
noc je dnes těžká dokola kolem
jak mlýnský kámen na hrdle holém
a já jsem se propadl sem
až na dno ulice, kde v červených lucernách plane
podmořský maják pro lodě ztroskotané:
vinárna Finale.

První nevěstka přišla,
kávu mi přinesla,
druhá nevěstka přišla,
vlas mi pohladila,
třetí nevěstka mě políbila
a na tebe, moje milá, podobná byla.

Tvůj obraz hluboko pod vodou viděl jsem,
třpytivá hvězdo nad jezerem,
tvé oči, tvé ruce a řas tvých lem,
tos byla ty, jen prostoupená šerem,
ale když ústa jsi otevřela,
to nebyl pták, co slétl z nich,
byl to proud boláků hnisavých,
co v těle už neměly místa.

Člověče, ženo,
má milenko čistá,
tvá podoba bolí a hrozně se ptá:
Kdo ví, zda život svůj žijeme sami,
kdo ví, zda hvězda nad hlubinami
z bahenních kořenů nevykvétá?

Na tebe myslím,
jež úsměv svůj žiješ,
na tu se dívám,
jež žije tvůj pláč.
Nevěstku líbám,
nechápe zač,
vždyť neví, že za tebe musí tu trpěti.
Ó, zda jsem měl dosti horoucí objetí
pro tuto ženu, má milá,
jen pro tvoje štěstí, pro naše štěstí
své štěstí utopila?